

The background of the book cover is a detailed historical map, likely from the 17th or 18th century, showing the Americas and parts of Europe and Africa. The map is overlaid with several allegorical figures. At the top, a cherub-like figure stands on the left, and a woman in a blue and purple dress, possibly representing a personification of a continent or a nation, stands on the right. A banner across the top of the map reads "EDITOR PETER FURTADO". The title "DĚJINY NÁRODŮ" is written in large, white, serif letters across the center of the map. Below the title, another banner reads "JAK SE UTVÁŘELY NÁRODNÍ IDENTITY".

EDITOR PETER FURTADO

DĚJINY NÁRODŮ

JAK SE UTVÁŘELY
NÁRODNÍ IDENTITY

DĚJINY NÁRODŮ

DĚJINY NÁRODŮ

Jak se utvářely národní identity

Editor Peter Furtado

sloart

Historik Peter Furtado je bývalým šéfredaktorem světově proslulého měsíčníku *History Today*. Vystudoval historii a dějiny umění na Oxfordské univerzitě, dále působil na londýnské univerzitě Birkbeck, jeho výzkum byl zaměřen na anglický nacionalismus. V roce 2009 mu byl na Oxford Brookes University udělen čestný doktorát za zásluhy v oblasti propagace historie mezi širší veřejností. Je autorem řady publikací, mezi jeho nejznámější knihy patří *1001 dnů, které otřáslы světem*.

Published by arrangement with Thames & Hudson Ltd, London
History of Nations © 2012 and 2017 Thames & Hudson Ltd, London
This edition first published in Czech Republic in 2018 by Slovart Publishing Limited, Prague

Copyright © Thames & Hudson Ltd, London, 2012, 2017
Czech edition © Nakladatelství Slovart, s. r. o., 2018
Translation © Hana Sedláková, 2018

Z anglického originálu *Histories of Nations: How Their Identities Were Forged* vydaného v roce 2012 nakladatelstvím

Thames & Hudson Ltd, 181A High Holborn, Londýn WC1V 7QX

přeložila Hana Sedláková

Vydalo Nakladatelství Slovart, s. r. o., Praha, 2018

Redakce Jan Sušer

Editorka Marie Iljašenko

Korektury Jiří Kettner

Sazba Alias Press, s. r. o., Bratislava

Tisk FINIDR, s. r. o., Český Těšín

Vydání první

Všechna práva vyhrazena. Bez písemného svolení vydavatele není povoleno publikaci ani žádnou její část použít pro reprodukování či ukládání v rešeršním systému ani ji jakýmkoli prostředky šířit, ať již elektronicky, mechanicky, kopírováním, nahráváním nebo jinak.

Cena uvedená na obálce je nezávazným doporučením pro konečné prodejce.

ISBN 978-80-7529-698-6

10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

www.slovart.cz

Obsah

- 9   **Předmluva**
Dějiny národů a historie světa
PETER FURTADO
- 16   **Egypt**
Faraoni, králové a prezidenti
HUSSEIN BASSIR
- 23   **Indie**
Civilizace bez vlastního dějepisu
MIHIR BOSE
- 32   **Írán**
Dlouhá historie a sezónní společnost
HOMA KATOUZIAN
- 39   **Řecko**
V pasti mezi antickou slávou a moderním světem
ANTONIS LIAKOS
- 47   **Čína**
Psaná historie: od minulosti k budoucnosti
Č'-TCHIEN LUO
- 55   **Irsko**
Ve stínu milujícího tyрана
CIARAN BRADY
- 73   **Španělsko**
Druhá strana černé legendy
ENRIC UCELAY-DA CAL
- 84   **Francie**
Historie hexagonu
EMMANUEL LE ROY LADURIE

- 93 **Rusko**
Trhliny ve tkanině kultury
DINA CHAPAJEVOVÁ
- 102 **Česká republika**
Národní historie a hledání identity
PAVEL SEIFTER
- 110 **Polsko**
Tragédie a hrdinství tváří v tvář mocným sousedům
IWONA SAKOWICZOVÁ
- 117 **Maďarsko**
Tisíciletá říše
LÁSZLÓ KONTLER
- 125 **Turecko**
Národ a ztracená říše
MURAT ŞIVILOĞLU
- 130 **Brazílie**
Odkaz otroctví a ekologická sebevražda
LUIZ MARQUES
- 136 **Mexiko**
Orel, kaktus a had
ELIZABETH BAQUEDANOVÁ
- 143 **Nizozemsko**
Tváří v tvář vodnímu živlu
WILLEM FRIJHOFF
- 151 **Švédsko**
Od vikinské družiny k sociálnímu státu
PETER ARONSSON
- 160 **Velká Británie**
Stát složený z národů
JEREMY BLACK
- 168 **Spojené státy**
Země, která se k historii obrátila zády
PETER ONUF

- 176 **Austrálie**
Mladý evropský národ na starobylé zemi
STUART MACINTYRE
- 183 **Ghana**
Od kolonie ke kontinentálnímu hegemonu
WILHELMINA DONKOHOVÁ
- 189 **Finsko**
Vyvážčená identita
PIRJO MARKKOLOVÁ
- 195 **Argentina**
Mezi dvěma stými výročími
FEDERICO LORENZ
- 209 **Kanada**
Volné uskupení
MARGARET CONRADOVÁ
- 216 **Itálie**
Katolicismus, moc, demokracie
a dávná selhání
GIOVANNI LEVI
- 223 **Japonsko**
Vykročit z izolace
RJÚIČI NARITA
- 231 **Německo**
Mnoho podob opožděného národa
STEFAN BERGER
- 240 **Izrael**
Sionistický experiment
COLIN SHINDLER
- 249 Biografie přispěvatelů
254 Poděkování vydavatele
255 Zdroje ilustrací
256 Rejstřík

Předmluva

Dějiny národů a historie světa

Zahajovací ceremoniál letních olympijských her v Pekingu v roce 2008 sledovalo více než sto představitelů různých států a odhadem dvě miliardy televizních diváků. Mimo jiné to byla jedna z největších lekcí dějepisu. Na ploše stadionu rozvinuli pořadatelé obří pružnou LED obrazovku, na jejímž monitoru se promítaly nejrůznější čínské kulturní vynálezy, včetně toho, který byl prohlášen za vynález zásadní, totiž papír. Další tři z klíčových objevů – kompas, střelný prach a tisk – se záhy objevily na pohyblivých tablech za doprovodu ohňostroje. Následovaly další úspěchy z čínské minulosti, terakotová armáda, Velká čínská zeď a Čeng Cheovy výpravy. Celý svět žasl nad barvitostí, velikostí, disciplinovaností a okázalostí této show a všem bylo zřejmé, v jakém světle chce Čína svou minulost i přítomnost prezentovat: jako majestátní civilizaci, která cizím národům dluží jen málo, zato však zbytku světa darovala zásadní objevy.

Téměř totéž, i když ne v tak ohromném a úctyhodném měřítku, udělaly o čtyři roky dříve Athény. Řecko samo sebe prezentovalo nejen prostřednictvím darů, které jejich civilizace nepochybně dala světu – klasického sochařství a samozřejmě i samotných olympijských her –, ale také skrze svou „národní“ historii, od minojské a mykénské civilizace doby bronzové až po vládu Alexandra Velikého, založení mocné Byzance, vybojování nezávislosti na Turcích i moderní populární kulturu.

Podobná mimořádná možnost předvést světu skvoucí a zároveň vyretušovaný obrázek své historie se naskytuje vzácně, a není proto nikte-

rak překvapivé, že národy mezi sebou o pořadatelsví olympijských her soupeří. Je také příznačné, že mnohé z nich hledají způsoby, jak vylepšit svou image uvnitř, před svými vlastními obyvateli, a to jak prostřednictvím nejrůznějších oslav a pietních aktů, tak pomocí školních osnov a prezentace v médiích. Historie národa je klíčovou součástí jeho sebepečetí a jako taková často bývá vysoce kontroverzní. Posledních několik desetiletí se neslo ve znamení „váleek“ nad obsahy školních učebnic v tak rozličných zemích, jako jsou Austrálie, Kanada, Rusko a Japonsko, zatímco v Británii se několik po sobě jdoucích vlád pokoušelo o propagaci těžko definovatelného (a možná mizejícího) „britství“ pomocí specifického výkladu dějin této ostrovní země.

Podobné národní příběhy tvoří páteř dějepisectví už od 19. století, kdy začaly vznikat státní instituce spjaté s historií. Ačkoli dnes se pole historického bádání značně rozšířilo a zahrnuje mnoho témat pro někdejší historiky nepředstavitelných, všechny národy považují svou minulost za středobod, od něhož by se měl odvíjet školský systém i historický výzkum, někdy na úkor všeho ostatního. Mnoho zemí také zařadilo dějepis mezi povinné maturitní předměty, protože ho vnímají jako nezbytnou součást utváření národní identity a formování společenského étosu.

Historie však není jen otázkou vlády nebo školství: je všudypřítomná. Je ve vzduchu, který dýcháme, ve městech, která obýváme, a v krajínách, kterými se touláme. Lidé se o vlastních dějinách dozvídají doma, z příběhů svých příbuzných, z pohádek, médií a televize, prostřednictvím soch a památníků, memoriálů, významných staveb, muzeí a galerií. Historii, kterou do sebe z těchto zdrojů vstřebáváme, si jen málokdy dovolíme zpochybňovat, a občas ji stěží rozpoznáme. To se může značně lišit od způsobu, jakým se s dějinami pracuje na západních univerzitách, kde liberální instinkt velí ke skepsi, ověřování zdrojů, zasazování znalostí do širšího kontextu a hledání nových způsobů interpretace. V důsledku toho v mnoha zemích – pravděpodobně zejména v těch s největší tradi-

cí akademického života – existuje hluboká disjunkce mezi akademickou historií a historií, jak ji vnímá běžný člověk.

„Akademická“ historie byla sepsána již mnohokrát, zejména v uplynulých padesáti letech, kdy vznik globální ekonomiky a ideologické konflikty proměnily hledání univerzální světové historie ve snahu o její vytvoření. Někdy se na tomto procesu podílely velmi charismatické a všestranně vzdělané osobnosti, s jejichž pojetím by se dalo diskutovat, mám na mysli například „triumf Západu“, o němž hovořil John Roberts v 80. letech, „střet civilizací“ Samuela Huntingtona z 90. let, nebo environmentální historii Johna McNeilla z nultých let. Občas se jednalo o výsledky práce týmů vzdělavců či pedagogů, kteří pracovali podle zadaného programu ve snaze co možná nejvíce potlačit vlastní subjektivní perspektivu, snad aby zajistili, že každá část světa bude mít stejnou váhu. Tak či tak, každý souhrn světové historie je výsledkem syntézy shrnující jiné, detailnější výzkumy, a jako takový je odrazem sporných otázek doby, ve které vznikal.

I tato publikace nevyhnutelně odráží zájmy dnešní doby. Spíše než o světovou historii se jedná o sbírku příběhů, sestavenou ve víře, že jediný univerzální pohled, jednotnou agendu, není možné úspěšně realizovat, a pro dnešní polycentrickou postmoderní dobu je dokonce spíše nežádoucí. Usiluje o moderní pojetí světové historie a po profesionálních historících požaduje, aby překročili své obvyklé referenční rámce a psali o tom, jak historii vnímá kultura jejich rodné země.

Z výroku romanopisce L. P. Hartleyho, že minulost je „cizí země“, tedy „místo, kde lidé dělají věci jinak“, se již dávno stalo klišé. Už méně často si však uvědomujeme, že kdykoli navštívíme nějakou cizí zemi, tento pocit „cizosti“ vychází více než z čehokoli jiného z její minulosti, a především z jejího vlastního pojetí minulosti.

Myšlenka této antologie je tedy jasná: dokud nepochopíme, jakýma očima se na svou vlastní minulost dívají jiní a jak ji vnímají, nedokážeme jim porozumět. Chceme-li se vypořádat s národními a kulturními

mi rozdíly, které současně zpestřují i ohrožují náš svět, nepotřebujeme cestovní průvodce, dokonce ani historické příručky napsané našimi krajany. Potřebujeme naslouchat cizím lidem, když popisují svou minulost svými vlastními slovy. Jejich vášně, důraz na témata, o jakých se rozhodli hovořit – snad i ta témata, o nichž hovořit nechtějí –, právě to nám prozradí nejvíce. Pokud by některý z čtenářů pochyboval, jak velký smysl mohou mít různá pojetí historie v různých zemích, naléhám na něj, aby si přečetl alespoň dvě eseje z této sbírky: pátrání Petera Onufa po původu a dopadech mýtu o „ahistoričnosti“, který Spojené státy zdědily po tzv. otcích zakladatelích, a objasnění Č’-tchiena Lua, jak zásadní roli hrála historie při legitimizaci císařské moci v Číně v průběhu tří tisíciletí.

Dvacet osm historiků z dvaceti osmi zemí, přičemž každý z nich se v dané zemi narodil a většina z nich tam stále žije a aktivně působí, vypráví v této publikaci o své vlasti a její historii tak, jak ji vnímají její obyvatelé. Žádný z nich se neomezuje na encyklopedický výčet informací z vlastní historie – k takovým informacím se dnes dostaneme jedním kliknutím myši –, ale jedná se o osobní eseje, u nichž nám zabarvení popisu a zvolená témata prozradí právě tolik jako tyto známé informace. Podobně jako organizátoři olympijských her, jen ve velmi odlišném měřítku, se i oni rozhodli prezentovat před světem svou národní historii, výzvy a další.

Součástí tohoto přístupu je také kladení si otázek po povaze obecného vyprávění o minulosti země nebo po tom, co můžeme nazývat „dávnou historií“. V těchto vyprávěních oslavuje každá země to, co sama považuje za své důležité úspěchy – boj za nezávislost, cestu ke svobodě, kulturní úspěchy –, a může se vztahovat i k momentům, jichž daný národ lituje, a způsobům, jakými se s tím vypořádává. Někdo při tom zvolí politiku agresivního sebeospravedlnování, jiný se může uchýlit k zamlčování – to bylo dobře patrné v prvních konceptech esejí tohoto souboru, kde se někteří přispěvatelé vyhýbali jakékoli zmínce o svých kostlivcích ve skříní.

Někdy se národ snaží vytvořit mechanismus, který mu umožní se s bolestnou minulostí vyrovnat. Takovým případem je i důkladná německá sebereflexe, která probíhá od 60. let, nebo smírčí komise zakládáné v posledních letech v jižní Africe a mnoha dalších traumatizovaných zemích. Mnohým zemím, například Řecku nebo Egyptu, byl dán dar – nebo prokletí – slavné starověké historie, které se v dnešní době nemohou vyrovnat. Jiné, význačnými příklady mohou být Izrael nebo Írán, mohou za zdroj svých potíží v moderním světě považovat neporozumění, se kterým se opakovaně setkávají. Tyto kapitoly vyjevují nejružnější nesnáze, které vyvstávají při snaze sepsat historii byt' jediné země. Esej o České republice demonstruje, jak složitá může být cesta k nalezení konsenzu ve výkladu minulosti, zatímco esej o Británii klade důraz na obtíže s hledáním smyslu národní historie, je-li národ sám o sobě umělym politickým konstruktem – třebaže takovým, který vydržel již 300 let. Italský příběh se od něj příliš neliší.

Kvůli omezenému rozsahu nelze předpokládat, že by se některý z přispěvatelů měl možnost podrobně věnovat všem těmto otázkám, ale skutečnou hodnotu přináší hledání těch momentů, ve kterých se protínají, a porovnání nejružnějších pojetí, s nimiž jednotliví autoři ke svým esejím přistupovali.

Doufám, že každý čtenář uvidí jemu už známé země novým způsobem. Dozví se, v jakém světle vnímají samy sebe, jak se chtějí v dnešní době prezentovat a jak moc se mohou pohledy současných historiků lišit od romantických příběhů, které nám nabízejí turistické průvodce.

Tento pokus nevyhnutelně vyústil v takové interpretace dějin, které často úzce souvisí se současností. Giovanni Levi například hledá příčinu patových situací současné italské politiky ve skutečnosti, že minulost Itálie je hluboce katolická, Dina Chapajevová sleduje odvrát Ruska od Západu v 21. století skrze dichotomii, která se táhne od samého vzniku Moskevského velkoknížectví. Historie se však nezastavila ani v prů-

běhu práce na této knize. Ekonomická krize na počátku 10. let způsobila, že se existující historické trendy nadále vyvíjely. Jen několik let poté, co Athény, „kolébka demokracie“, oslavily v roce 2007 otevření nového muzea, kde se měly skvít poklady Akropole, řecká ekonomika zkolabovala a další existence řecké demokracie visela na vlásku. Arabské jaro v roce 2011 přineslo celému Blízkému východu neočekávané změny, Sýrii občanskou válku a Egyptu, zemi, která se od prvopočátku své historie vyznačovala výjimečnou kontinuitou, revoluci. Spojené království si v roce 2016 po dlouholetém členství zvolilo vystoupení z Evropské unie, což s sebou přináší nedozírné politické, ekonomické a kulturní důsledky. Převratné změny vedou k potřebě znovu se obrátit k minulosti země. Podobná revize nesmí proběhnout příliš rychle a musí počkat, až se situace uklidní.

Do tohoto souboru byly zahrnuty státy všech kontinentů, jejichž obyvatelstvo dohromady tvoří dvě třetiny světové populace, od vyspělých demokracií až po náboženské autokracie a vlády jedné strany; od zemí, které jsou stále jednou nohou ve válce, po ty, které se válce vyhýbají za každou cenu; těch s tradicí liberálního vzdělávání i těch, kde mohou historikové skončit ve vězení, jestliže se odchýlí od přesně dané linie. Mnoho světových národů zmítaných konflikty je známo historickými spory, sahajícími často stovky let do minulosti: jestliže jedna strana nedovede pochopit historické potřeby strany druhé, může to mít, nehledě na všechny mírové snahy, fatální dopad. Čtenář zde jistě narazí i na hlasy, s kterými nebude souznít, bude ale dobré, když se zamyslí nad tím, co a jakým způsobem mu druhá strana sděluje. Nikoho však v žádném případě nenutím k souhlasu.

Náročný byl nejen výběr jednotlivých zemí, ale také výběr vhodných autorů. Žádný z nich se nestaví do pozice mluvčího svého národa a všichni hovoří především sami za sebe. Všichni jsou povoláním historikové, někteří velmi význační a na sklonku svých kariér, jiní patří k mladší generaci. Většina z nich žije a pracuje v zemi, o které píší, a ti ostatní se domů často vrací nebo s ní zůstávají v úzkém kontaktu. Mnoho

PŘEDMLUVA

z nich napsalo o minulosti svého národa knihu. Přesto mohou některé závěry vyznít opravdu překvapivě, všechny jsou však nesmírně zajímavé a poučné.

Egypt

Faraoni, králové a prezidenti

Kamkoli se vydáte do světa, velmi pravděpodobně se setkáte s nějakým prvkem z egyptské historie nebo pozůstatkem jeho vlivu. S klidným svědomím proto můžeme říci, že Egypt a historie jsou synonyma. Samotná civilizace se zrodila v údolí a deltě řeky Nilu: není proto divu, že řecký historik Hérodotos hovořil o egyptské civilizaci jako o „daru Nilu“, ačkoli možná výstižnější by bylo „dar Nilu a egyptského lidu“. Nil protéká mnoha africkými státy, žádný z nich však nikdy nedosáhl takového pokroku, kontinuity a prosperity jako Egypt. Egyptané, budovatelé této unikátní civilizace, se vždy vyznačovali dovednostmi, houževnatostí, trpělivostí, mlčenlivostí, klidem, sebeovládáním, vírou a tolerancí.

Egypt se rozkládá na severovýchodním cípu afrického kontinentu a skrze Sinajský poloostrov, východní bránu Egypta, která v průběhu celé historie tvořila přístupovou cestu pro potenciální útočníky, zasahuje až do jihozápadní Asie. Dnešní Egypt bývá považován za důležitý a vlivný stát jak na Blízkém východě, tak i v rámci celé Afriky: je srdcem arabského světa a strážcem a ochráncem islámu. Z Egypta to není daleko ani do jižní Evropy a jihozápadní Asie, které leží na opačném břehu Středomořího a Rudého moře. Výhodná poloha z něj po celou dlouhou historii činila místo, kde se setkávaly civilizace, tavicí kotel kulturních výměn, ale také objekt výbojných choutek.

Tato země vystřídala za svou historii mnoho jmen. Slovo „Egypt“ pochází ze starověkého termínu *Hut-ka-ptah*, neboli „dům/chrám pro Ptahovo ka“, tedy pro duši boha starověkého města Memfidy. Moderní

název tohoto státu v arabštině, Misr, je odvozen ze staroegyptského *em džer* („na okraji“), ze kterého vychází také současný termín *al-Misrjún* („Egyptané“). Výrazem „Misr“ označují Egyptané také Káhiru, jméno státu tedy používají i jako zkratku pro své hlavní město. Dnešní Egyptané se řadí jak mezi národy semitské, tak i hamitské, a patří k nim mimo jiné feláhové (pocházející z delty Nilu a pobřeží Středozemního moře), národ Sa'ídí (z Horního Egypta), beduíni (obyvatelé Sinajského poloostrova, Libyjské a Arabské pouště) a Núbijci (národ z Asuánu a přilehlých oblastí).

Psaná historie Egypta sahá přibližně do roku 3000 př. n. l., do dob vynálezu samotného písma. Od té doby bylo možné snadno shromažďovat a uchovávat generacemi předávané vzpomínky a zkušenosti. Tato epocha se také nesla ve znamení centralizace, trendu, který se už napořád stal jedním z hlavních rysů egyptských vlád, a to až do té míry, že představoval překážku pro ty, kdo usilovali o decentralizaci rozhodovacích pravomocí. Když legendární král Meni kolem roku 3000 př. n. l. sjednotil Horní Egypt (na jihu země) s Dolním Egyptem (v deltě Nilu) a založil zde centralizovaný stát, nastolil hodnoty a standardy, které v Egyptě dodnes platí a formují jeho charakter. Egypt poté vkročil do období Staré říše, věku pyramid, trvajících od roku 2686 do roku 2160 př. n. l. V těchto časech stavěli Egyptané pyramidy v Gíze a Sakkáre a na Gízské plošině poblíž pyramid vytesali sochu Velké sfingy symbolizující krále Rachefa, stavitele druhé gízské pyramidy. Tyto skvostné monumenty svědčí o vysoké úrovni a vyspělosti starověkých Egyptanů v oblasti architektury, techniky, astronomie a administrativy.

Po odeznění zlaté éry nastal úpadek, načež Egypt znovu povstal v podobě silné Střední říše (2055–1650 př. n. l.), jejíž existenci provázela rozkvět klasické egyptské literatury. Tento v pořadí již druhý zlatý věk vystřídalo nejtěžší období rané historie, okupace asijskými kmeny Hyksósů, neboli „vládců cizích zemí“. Ti využili oslabení země, tiše se proplížili přes východní hranice a ovládli její velké části. Po dlouhých a těžkých bojích se hornoegyptskému králi Ahmosemu I. (1550–1525 př. n. l.) podařilo vyhnat nájezdníky z Egypta a zahnat je do Palestiny. Byla založena Nová

říše a s ní přišel i třetí a poslední zlatý věk starověkého Egypta. Egypt přijal novou zahraniční politiku, založenou na expanzi a dobývání cizích území, a podařilo se mu získat mnoho vlád pod svou kontrolu. Tato epocha, která trvala až do roku 1069 př. n. l., je také známá jako faraonský věk egyptské říše. Za zakladatele egyptské říše v Asii a Africe bývá považován Thutmose III. (1479–1425 př. n. l.) a mezi další slavné faraony této éry patří Hatšepsut, Achnaton, Tutanchamon, Sethi I., Ramesse II. a Ramesse III.

Po období velké říše vstoupil Egypt do Třetí přechodné doby (1069–664 př. n. l.), v níž převládalo napětí a slabá centralizace. Následovala Pozdní doba (664–332 př. n. l.), během níž se u moci vystříдалo několik egyptských dynastií a proběhlo několik okupací ze strany Persie. Ukončil ji až příchod Alexandra Velikého v roce 332 př. n. l. V jeho rukou a v rukou jeho následovníků, Ptolemaiovců (332–30 př. n. l.) se Egypt transformoval v řecko-egyptské království. Po porážce ptolemaiovské královny Kleopatry VII. Římany v roce 30 př. n. l. se Egypt stal důležitou součástí římské říše (30 př. n. l. – 395 n. l.) a později byzantské říše (395–641 n. l.). V roce 641 převzali kontrolu muslimští Arabové a prohlásili Egypt za stát islámského chalífátu. Toto ustavení přetrvávalo až do začátku 19. století, kdy zde albánský voják Muhammad Alí Paša (1769–1849) založil moderní stát Egypt podle evropského vzoru. Vláda jeho rodiny byla sesazena při revoluci 23. července 1952, která dala vzniknout Egyptské republice v čele s prezidentem Muhammadem Nagíbem (1952–54) a jeho nástupci Gamálem Abdannásirem (1954–70), Muhammadem Anwarem as-Sádátem (1970–81) a Muhammadem Husním Mubárakem (1981–2011). Neodiskutovatelným rysem egyptské kulturní zkušenosti, nabyté v průběhu dlouhé historie, je stabilita, vyznačující se růstem a kontinuitou, která dosud nebyla přerušena.

Revoluce z roku 1952, organizovaná skupinou známou v armádě za vlády Fárúka I., krále Egypta a Súdánu (1920–65, resp. 1936–52), jako „Hnutí svobodných důstojníků“, přinesla konec monarchii, přežívající zde od počátků faraonského Egypta. Nastolila vojenský republikánský re-

žim a založila policejní stát odmítající svobodu jednotlivce, který se tak stal pouhým sluhou autoritářského režimu. Podkopala tak demokracii fungující za dob monarchie i přesto, že jedním z jejích hlavních principů bylo zavést svobodu a demokracii do běžného života. Politické strany byly rozpuštěny a lidská práva ignorována. Prezident Násir po celých šestnáct let své samovlády trpěl neustálými obavami z revoluce ze strany svých nepřátel, čekajících v záloze – rozhodl se tedy přitáhnout otěže. Odstranil Egyptány z politické sféry: proč by se měli zabývat politikou, když jejich vzorový vůdce myslí a pracuje za ně? Neustále opakoval své republikánské heslo, že „nikdo nepozvedne hlas proti bitvě“, a tak nikdo nepozvedl svůj hlas ani proti Násirovi.

Násir měl možnost vést Egypt ke spravedlnosti a demokracii, on se však rozhodl tuto příležitost ignorovat, a zasel tak do egyptské půdy semínka tyranie, která se dále šířila do zbytku arabského světa. Výsledky špatného vedení se projevíly například zdrcující porážkou ze strany Izraele 5. června 1967. Tato porážka zanechala v duších Egyptanů i Arabů hlubokou jizvu a její následky jsou patrné dodnes. Lidé byli v šoku, že Násir a pilíře jeho režimu, především armáda, nedokázali dostát své povinnosti a ubránit zemi. Národ, který až do roku 1952 považoval sám sebe za významný, zachvátila těžká deprese. To byl začátek Násirova konce. Přesto se až do své smrti v roce 1970 pokoušel zreformovat armádu a očistit ji od zkorumpovaných frakcí, na jejichž bedrech spočívala hanba porážky.

Zatímco porážka v roce 1967 znamenala pro všechny šok, slavné vítězství nad Izraelem 6. října 1973 v úvodních fázích říjnové války bylo něčím naprosto nevídaným. Hrdina tohoto konfliktu, prezident Sádát, o něm později hovořil jako o „jednom z nejvýznamnějších dnů v historii“. Ten den se egyptským ozbrojeným složkám podařilo smýt ze sebe hanbu, která se na Egypt a celý arabský svět nalepila v roce 1967, a zároveň získat zpět svá ztracená území. Sádátova návštěva Izraele v roce 1977 a následné podepsání mírové smlouvy však u mnoha obyvatel Egypta, arabského světa i za jeho hranicemi vyvolaly vztek. Jeho ochota vyjednat s Izraelem byla jednou z příčin atentátu 6. října 1981, spáchaného v den oslav osmého výročí jeho